

Enheten för naturvård

Deglinge SE0110361

Bevarandeplan för Natura 2000-område (enligt 17§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2015-12-17Beteckning
511-33887-2015

Namn	Deglinge	Areal	16,1 ha
Natura 2000-kod	SE0110364		
Kommun	Österåker		
Fastställd av Länsstyrelsen	2015-12-17		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
6230	*Stagg-gräsmarker	0,5	3,1
6270	*Silikatgräsmarker	6,8	42,2
9070	Trädklädd betesmark	1,5	9,3

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Deglinge

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna.

BEVARANDEPLAN

Datum
2015-12-17

Beteckning
511-33887-2015

I Deglinge är den prioriterade bevarandeåtgärden bevarandet av silikatgräsmark. De höga värdena är knutna till den kalkrika moränen som har en lång brukningskontinuitet. Stagg-gräsmarken har också höga värden men är ganska liten och motiverar i sig inte ett utpekande.

Deglinge är en mosaik av gamla betesmarker och åkerytor i ett område som har brukats under mycket lång tid. I närområdet är det ovanligt med så artrika och stora silikatgräsmarker.

Prioritering av skötselåtgärder framgår av tabell 3.

Bevarandemål för Deglinge

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna uttrycks i detta område i följande mål.

***Stagg-gräsmarker (6230)**

- Arealen stagggräsmarker ska bibehållas.
- Vegetationen är välhävdd av bete och/eller slåtter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Det finns bara enstaka träd/buskar, i övrigt är marken öppen med möjlighet för solljus att nå fältskiktet.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte/endast i begränsad omfattning.
- Marken är opåverkad av konstgödsling och stödutfodring.
- Friskt till fuktig markfuktighet bibehålls.
- De typiska arter som är knutna till stagggräsmarker ska kunna fortleva på lång sikt och helst öka i populationsstorlek och utbredning, t.ex. jungfrulin, ängsvädd, knägräs och stagg.

***Silikatgräsmarker (6270)**

- Arealen silikatgräsmarker ska bibehållas.
- Vegetationen är välhävdd av bete och/eller slåtter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Det finns bara enstaka träd/buskar, i övrigt är marken öppen med möjlighet för solljus att nå fältskiktet. Igenväxningsvegetation förekommer inte/endast i begränsad omfattning.
- Marken är opåverkad av konstgödsling och stödutfodring.
- De typiska arter som är knutna till silikatgräsmarker ska kunna fortleva på lång sikt och helst öka i populationsstorlek och utbredning, t.ex. brudbröd, kattfot, solvända, backnejlika, backsippa, ögontröst och ängsvädd.

BEVARANDEPLAN

Datum
2015-12-17

Beteckning
511-33887-2015

Trädklädd betesmark (9070)

- Arealen trädklädd betesmark ska bibehållas.
- Vegetationen är välhävdat av bete och/eller slåtter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte/endast i begränsad omfattning. Eventuella buskar som är lämpliga att utgöra skydd för naturlig björkföryngring kvarlämnas och betraktas inte som igenväxning.
- Förekomsten av grov, död ved i soliga lägen skall öka
- Det ska finnas inslag av gamla spärrgreniga björkar och andra träd.
- De för livsmiljön typiska arterna ska kunna finnas i livskraftiga bestånd.

Beskrivning av området

Deglinge är en gård vid Ullnasjöns östra strand i västligaste delen av Österåkers kommun. Natura 2000-området utgörs av mosaikartad betesmark längs stranden norr om gården. Området ligger tämligen otillgängligt mellan Ullnasjön och E18 som passerar nära stranden söder och norr om Deglinge.

Stränderna är mestadels ganska branta och beväxta med slutna lövskog som ger hagmarkerna tämligen gott vindskydd. Runt objektet finns lövskog och tallskog även åt norr och öster. I hagmarkerna finns mosaik av gammal åkermark, björkhagar, aspdungar och hagmarker på backar. Mycket av hagmarksvegetationen finns på de långsmala moränryggarna - De Geer-moräner - som genomkorsar området. I sydost finns också en svacka med artrika fuktängar där stagg dominerar vegetationen. Buskskiktet av nypon, en, hassel, hagtorn, rönn m.m. är välutvecklat i stora delar av hagen och är koncentrerat till de moränmarker som inte varit uppodlade och som hyser hagmarksvegetationen. Mellan moränryggarna utgörs jordarten över stora ytor av svallsand.

I stort sett hela Natura 2000-området ingick år 1708 i Deglinge gårds västra åkergräde. Dagens hagmarksflora har alltså utvecklats på backar i ett åkergräde som trädades (betades) vart annat år och slogs för höet de år åkrarna var i bruk. Sannolikt var det sen slåtter, i samband med att åkrarna skördades. Det stora och mångformiga bygravfältet med 80 gravar liksom namntypen tyder på lång kontinuerlig bosättning och tidig etablering, kanske under äldre järnålder. Den lätta, sandiga jorden och läget nära det mycket gamla bebyggelseläget gör det inte osannolikt att åkrarna brukats kontinuerligt ända sedan äldre järnålder, om än inte med den ovan beskrivna brukningsrytmen för backarna som kännetecknar tvåsådet.

Mycket av träd och buskskiktet är antagligen igenväxningsvegetation. I äldre ekonomisk karta med flygbild tagen strax efter andra världskriget, med sina omfattande uthuggningar för ved, finns endast en smal, men sammanhållen bård av träd längs stranden, björkdungen på kullen centralt i området samt enstaka spridda träd. Busksiktet är svårt att se i denna bild. Konceptet till häradskartan har

BEVARANDEPLANDatum
2015-12-17Beteckning
511-33887-2015

tätt med lövträdsmarkeringar, vilket kanske kan tolkas som att hagen under tiden före världskrigen hade ett träd- och buskskikt mer likt det nuvarande. En äldre asp med lågt förgrenad stam, hamlingsspår, bör tolkas som att asp, trots sitt rykte som igenväxningsträd, har en lång historia i denna hage och har haft en viktig roll i dess äldre markutnyttjande. Här och där växer tätt med ung aspsly.

På en kulle centralt i området finns en björkhage dominerad av äldre björk samt med enstaka enebuskar. I övrigt finns mycket en, enstaka tall och nyponsnår. På moränryggarna hittas blåsuga, brudbröd, flentimotej, backnejlika, backklöver, backsippa, tjärblomster, darrgräs, solvända och kattfot. I den fuktiga till friska svackan i öster växer bland annat ängsvädd, kärrtistel, stagg, ljung och knägräs. Vidare förekommer ängsviol, ängsskallra, ögontröst och jungfrulin.

Beskrivning av livsmiljöer

***Stagg-gräsmarker (6230)**

I Deglinge finns denna vegetationstyp i en fuktig till frisk svacka på svallsand eller sandig morän i sydost. Svackan är av allt att döma opåverkad av dränering. Här finns en artrik fuktängsvegetation som i sina torrare delar har rikligt med knägräs och stagg. I svackans mitt är det för fuktigt för staggen och bl.a. ängsvädd och kärrtistel har stark ställning. På de friskare slutningarna finns magra hedar med t.ex. ängsviol och ljung. Här växer också tätt med aspsly som endast hjälpligt hålls tillbaka av betesdjuren.

***Silikatgräsmarker (6270)**

Den vanliga torra till friska hagmarksvegetationen finns på moränryggar i hela objektet samt i mer höglänta delar av det sydöstra hörnet och vid gravfältet i sydvästra delen av området. Moränryggarnas sydvända sluttningar har en torrbacksvegetation med arter som backsippa, backklöver och flentimotej. I norra området är det mycket tätt med hasselbuskar.

Trädklädklädd betesmark (9070)

Förutom strandskogen och björkhagen på kullen i områdets mitt har hagens trädskikt växt upp sedan 1900-talets mitt. Kanske har det dock förekommit betydligt fler träd före världskrigen med Stockholms stora behov av ved. Ytterligare ett område strax sydost om bygravfältet har tolkats som 9070, trots att det här bevisligen finns brott i trädkontinuiteten. Här växer idag ett glest trädskikt av främst björk. Båda områdena har nyligen glesats ur. I söder finns i stort sett ingen grässvål, men rikligt med återväxt av diverse taggbuskar. Den gamla björkhagen har grässvål, men ganska artfattig till följd av tidigare skuggning.

BEVARANDEPLANDatum
2015-12-17Beteckning
511-33887-2015**Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt**

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

***Stagg-gräsmarker (6230) och *Silikatgräsmarker (6270)**

- Tillförsel av handelsgödsel och tillskottsutfodring.
- Igenväxning och ansamling av förna på grund av för svag eller utebliven hävd.
- Vinterbete.
- Markexploatering. Gräsmarken kan förstöras genom utfyllnad, vägdragningar, skogsplantering, dikning.
- Uppläggande av jordmassor.

Trädklädd betesmark (9070)

- Tillförsel av handelsgödsel och tillskottsutfodring.
- Igenväxning och ansamling av förna på grund av för svag eller utebliven hävd.
- Vinterbete.
- Markexploatering. Gräsmarken kan förstöras genom utfyllnad, vägdragningar, skogsplantering, dikning.
- Uppläggande av jordmassor.
- Bristande rekrytering av nya björkar.
- Rekrytering av nya björkar i befintliga bestånd kan göra att de står för tätt och skuggigt.
- Avverkningar annat än i naturvårdssyfte och avlägsnande av döda högstubbar.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB för större delen av området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

BEVARANDEPLANDatum
2015-12-17Beteckning
511-33887-2015

Området planeras ingå i ett åtagande om miljöersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar. I området gäller de skötselvillkor som står i åtagandeplanen.

Behov av ytterligare reglering

Åtagandet om miljöersättning behöver fastställas för att säkra att området hävdas. Därutöver finns inget behov av ytterligare reglering.

Förslag till skötselåtgärder

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder utöver vad som gäller i åtagandeplan för Deglinge. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Område/art	Åtgärd	Tidsplan
*Stagg-gräsmarker (6230)	<i>Bete och/eller slåtter, helst bete</i>	Årligen
*Silikatgräsmarker (6270)	<i>Bete och/eller slåtter, helst bete</i> <i>Utglesning i träd- och buskskikt, särskilt på moränryggarna i norr</i>	Årligen Omgående och sedan vid behov
Trädklädd betesmark (9070)	Bete och/eller slåtter, helst bete Röjning av buskar	Årligen Vid behov

Bevarandestatus i dag

Tabell 4. Bevarandestatus hos ingående livsmiljöer och arter.

Livsmiljö/art	Bevarandestatus
*Stagg-gräsmarker (6230)	Gynnsamt.
*Silikatgräsmarker (6270)	Gynnsamt. Träd- och buskskiktet på moränryggar, främst i norr, är för tätt.
Trädklädd betesmark (9070)	Gynnsamt.

BEVARANDEPLAN**Datum**
2015-12-17**Beteckning**
511-33887-2015**Inventeringar i området och andra referenser**

Artdatabanken, lista med rödlistade arter, uttag 2002-05-10.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Naturkatalog för Stockholms län. Remissupplaga. 1996.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Ängs- och hagmarksinventeringen i Stockholms län. 1987-1991.

Karta

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

